

VOJENSKÉ ZDRAVOTNICKÉ LISTY

ROČNÍK L

LISTOPAD 1981

ČÍSLO 6

K 30. VÝROČÍ VZNIKU VOJENSKÉ LÉKAŘSKÉ AKADEMIE

Kpt. PhDr. František DOHNAL, CSc.

KML

Vojenský lékařský výzkumný a doškolovací ústav JEP Hradec Králové
(náčelník: genmjr. prof. MUDr. Jaroslav Vaňásek, CSc.)

Pátek 26. října 1951 symbolizuje zásadní mezník v historickém vývoji našeho vysokého vojenského zdravotnického školství. V tento den byla v Hradci Králové za účasti předních osobností politického života a velení ČSLA slavnostně otevřena Vojenská lékařská akademie (VLA). Začíná nová, kvalitativně odlišná etapa celého systému výchovy a vzdělávání vojenských lékařů ČSLA.

Zřízení VLA znamenalo zásadní krok v konkrétní realizaci nových zásad vojenskopolitické linie KSČ v oblasti zdravotnické služby ČSLA a spolu s tím ve vysokém vojenském zdravotnickém školství. Určující rysy a zásady své nové vojenské politiky zformovala strana při využití myšlenek marxisticko-leninského učení o válce a armádě již v poměrně krátkém čase po Únorovém vítězství v roce 1948. S konečnou platností je pak schválil památný IX. sjezd KSČ v roce 1949. Strana usilovala, aby při výstavbě ČSLA jako armády socialistického typu a pevné součásti politického systému státu diktatury proletariátu byly v plné míře uplatněny zásady v první řadě charakteru sociálně politického, které by tento profil zajišťovaly. V této souvislosti se zejména jednalo o řešení následujících úkolů: prosadit a uplatnit přímý vliv a vedoucí úlohu strany v armádě; řešit situaci v početním složení a profilu velitelských kádří, a to dvěma základními směry — cestou očisty, hlavně však výchovou nových kádří, kde základním kritériem byla třídní příslušnost k dělnické třídě a rolnictvu spolu s politickou spolehlivostí vůči poúnorovým přeměnám; výchova příslušníků armády v duchu marxismu-leninismu; všestranné uplatňování sovětských zkušeností při výstavbě ČSLA a v neposlední řadě pěstování a posilování jednoty armády a lidu.

Zdravotnická služba nemohla zůstat stranou tohoto zásadního procesu, v němž šlo o vytváření kvalitativně nového charakteru ČSLA. V konkrétním postupu však bylo nutné reagovat na některá specifika a problémy, které se v předcházejícím vývoji této složky armády vytvořily. Právě v nich a v nových momentech celkového politického života je nutno hledat i důvody samotného vzniku VLA. Předně, velkou roli sehrávaly převratné zkušenosti zdravotnické služby z nedávno skončené II. světové války, které stavěly do popředí nové nároky na činnost zdravotnické služby a vojenského lékaře. Dále, palčivým problémem vývoje zdravotnické služby již po osvobození Československa Sovětskou armádou v květnu 1945 byla otázka kádří. K citelnému početnímu nedostatku se po Únoru 1948 důrazně řadí nové momenty, v první řadě celkový odborný a politický profil vojenských lékařských kádří. Tato skutečnost se musela promítnout i do celkového systému jejich přípravy. V neposlední řadě to byla realita zostřeného mezinárodního situace na počátku padesátých let a přímá hrozba nového světového vojenského konfliktu, včetně možného použití zbraní hromadného ničení.

Do snah o řešení těchto problémů spadá již v roce 1949 zřízení Vojenské lékařské akademie v Brně (VLÉA). Avšak důsledným, novým požadavkům komplexně odpovídajícím, toto řešení ještě nebylo.

Úsilí tehdejších předních činitelů vojenské zdravotnické služby, kteří se již od roku 1947 intenzivně zabývali novým pojetím výchovy vojenského lékaře, vyústuje v roce 1951 ve zřízení Vojenské lékařské akademie. Při jejím formování bylo využito báze hradecké lékařské fakulty.

I když není možno na tomto místě podrobně zhodnotit všestranný význam a činnost VLA, některé rysy jsou více než průkazné. I přes svou poměrně krátkou existenci plně dostala zá-

kladním úkolům, které před ní byly při jejím zrodu postaveny. Stala se významným školícím centrem vyspělých pracovníků vojenské zdravotnické služby a současně jejím vědeckým střediskem. V její činnosti se podařilo uplatnit hlavní zásady poúnorové vojenskopolitické linie. Velmi výrazným rysem výstavby a práce VLA bylo tvořivé uplatňování zkušeností sovětské lékařské vědy, zdravotnické služby sovětských ozbrojených sil a praktických zkušeností zdravotnické služby Československého armádního sboru v SSSR. Vzorem se jí stala leningradská Vojenská akademie S. M. Kirova. Za dobu své existence vychovala garnituru vojenských lékařů, z nichž mnozí pracují na předních místech zdravotnické služby ČSLA. Také počátky činnosti celé řady vedoucích pracovníků teoretických a klinických pracovišť LF UK v Hradci Králové jsou spojeny s VLA. Konečně, mnohé ze zkušeností VLA byly využity při výstavbě škol obdobného typu v několika dalších socialistických zemích.

V roce 1958 činnost VLA končí. Opětným zřízením lékařské fakulty Karlovy univerzity a současně Vojenského lékařského výzkumného a doškolovacího ústavu Jana Evangelisty Purkyně nastává další etapa vývoje vojenského vysokého zdravotnického školství. Jako dědic pokrokových tradic a pokračovatel v práci bývalé akademie realizuje VLVDÚ JEP ve spolupráci s lékařskou fakultou UK významné úkoly v přípravě a doškolování lékařů a farmaceutů pro ozbrojené síly a v oblasti vědeckovýzkumné práce.

Nové, náročné úkoly ve všech oblastech činnosti, tak jako v celé společnosti, postavily před nové velení a všechny příslušníky ústavu sedmdesátá léta a vznik generální linie výstavby rozvinuté socialistické společnosti a její vojenskopolitická část, konkretizované v současnosti závěry XVI. sjezdu KSČ. Obětavá práce komunistů a ostatních příslušníků ústavu je předpokladem, že tyto náročné úkoly budou úspěšně splněny a že tak dále bude důstojně rozvíjena třicetiletá tradice hradeckého vysokého vojenského zdravotnického školství.